ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 9ης Φεβρουαρίου 1995 *

Στην υπόθεση C-412/93,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του tribunal de commerce de Paris προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Société d'importation Édouard Leclerc-Siplec

και

1) TF1 Publicité SA,

2) M6 Publicité SA,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30, 85, 86, 5 και 3, στοιχείο στ', της Συνθήκης ΕΟΚ και της οδηγίας 89/552/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 3ης Οκτωβρίου 1989, για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την άσκηση τηλεοπτικών δραστηριοτήτων (ΕΕ L 298, σ. 23),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους F. A. Schockweiler, πρόεδρο τμήματος, P. J. G. Kapteyn (εισηγητή), G. F. Mancini, K. N. Κακούρη και J. L. Murray, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: F. G. Jacobs
γραμματέας: H. von Holstein, βοηθός γραμματέας,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η επιχείρηση Leclerc-Siplec, εκπροσωπούμενη από τον Bruno Cavalié, δικηγόρο Παρισιού,

— η TF1 Publicité, εκπροσωπούμενη από τον Louis Bousquet, δικηγόρο Παρισιού,

— η M6 Publicité, εκπροσωπούμενη από τους Pierre Deprez και Philippe Dian, δικηγόρους Παρισιού,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους Jean-Louis Falconi, γραμματέα εξωτερικών υποθέσεων στη διεύθυνση δικαστικού του Υπουργείου Εξωτερικών και Catherine de Salins, υποδιευθύντρια στην ίδια διεύθυνση,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Richard Wainwright, κύριο νομικό σύμβουλο, επικουρούμενο από τον Hervé Lehman, δικηγόρο Παρισιού,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις παρατηρήσεις που ανέπτυξαν προφορικώς η Leclerc-Siplec, διά του Bruno Cavalié, η TF1 Publicité, διά του Olivier Sprung, δικηγόρου Παρισιού, η M6 Publicité, διά του Didier Théophile, δικηγόρου Παρισιού, η Γαλλική Κυβέρνηση, διά του Jean-Louis Falconi και η Επιτροπή, διά του Richard Wainwright, επικουρούμενου από τον Hervé Lehman, κατά τη συνεδρίαση της 7ης Ιουλίου 1994,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 24ης Νοεμβρίου 1994,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1993 που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 4 Οκτωβρίου του ίδιου έτους, το tribunal de commerce de Paris υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30, 85, 86, 5 και 3, στοιχείο στ', της Συνθήκης ΕΟΚ και της οδηγίας 89/552/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 3ης Οκτωβρίου 1989, για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την άσκηση τηλεοπτικών δραστηριοτήτων (ΕΕ L 298, σ. 23, στο εξής: οδηγία).

2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της εταιρίας εισαγωγών Édouard Leclerc-Siplec (στο εξής: Leclerc-Siplec) και των εταιριών TF1 Publicité (στο εξής: TF1) και M6 Publicité (στο εξής: M6), με αντικείμενο την άρνηση των τελευταίων εταιριών να μεταδώσουν διαφημιστικό μήνυμα σχετικά με την πώληση υγρών καυσίμων στις υπεραγορές Leclerc, με την αιτιολογία ότι το άρθρο 8 του διατάγματος 92-280 της 27ης Μαρτίου 1992, που εκδόθηκε κατ'

εφαρμογήν του άρθρου 27, παράγραφος 1, του νόμου της 30ής Σεπτεμβρίου 1986 περί ελευθερίας της επικοινωνίας και καθορισμού των γενικών αρχών που διέπουν τη διαφήμιση και τις χορηγίες (Επίσημη Εφημερίδα της Γαλλικής Δημοκρατίας της 28ης Μαρτίου 1992, σ. 4313, στο εξής: διάταγμα) αποκλείει τον τομέα της διανομής από την τηλεοπτική διαφήμιση.

3 Η Leclerc-Siplec ενήγαγε τις εταιρίες TF1 και M6 ενώπιον του tribunal de commerce de Paris και, θεωρώντας ότι το άρθρο 8 του διατάγματος συνιστά παράβαση διαφόρων διατάξεων της Συνθήκης και της οδηγίας, πρότεινε στο προαναφερθέν δικαστήριο να υποβάλει αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο των ΕΚ. Η TF1 και η M6, καίτοι εναγόμενες, υποστήριξαν την ίδια άποψη με τη Leclerc-Siplec. Επιπλέον, η TF1 παρατήρησε ότι η απάντηση του Δικαστηρίου θα πρέπει να έχει γενικό χαρακτήρα και να αφορά όχι μόνον τη διανομή αλλά όλους τους τομείς οι οποίοι αποκλείονται βάσει του διατάγματος από την τηλεοπτική διαφήμιση.

4 Το αιτούν δικαστήριο, αφού παρατήρησε ότι διάφοροι οργανισμοί των οποίων ζητήθηκε η γνώμη, όπως το secrétariat d'État à la Communication, το Conseil supérieur de l'audiovisuel (στο εξής: CSA) και το Bureau de vérification de la publicité, επιβεβαίωσαν την ερμηνεία της TF1 και της M6, ότι δηλαδή το συγκεκριμένο διαφημιστικό μήνυμα εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 8 του διατάγματος, ανέστειλε τη διαδικασία και ζήτησε από το Δικαστήριο

«την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς το ερώτημα αν τα άρθρα 30, 85, 86, 5 και 3, στοιχείο στ' της Συνθήκης ΕΟΚ καθώς και η οδηγία 89/552/ΕΟΚ της 3ης Οκτωβρίου 1989 έχουν την έννοια ότι απαγορεύουν στα κράτη μέλη να αποκλείουν από την τηλεοπτική διαφήμιση, με νομοθετική ή κανονιστική διάταξη, τομείς της οικονομικής δραστηριότητας, ιδίως δε τον τομέα της διανομής και, γενικότερα, αν το άρθρο 8 του διατάγματος της 27ης Μαρτίου 1992 μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβιβάζεται με τις προαναφερθείσες διατάξεις».

5 Το άρθρο 8 του διατάγματος απαγορεύει «τη διαφήμιση, αφενός, των προϊόντων, η τηλεοπτική διαφήμιση των οποίων απαγορεύεται διά νόμου, αφετέρου, των ακολούθων προϊόντων και οικονομικών τομέων:

— ποτών αλκοολικού τίτλου άνω του 1,2 βαθμού·

— λογοτεχνικών εκδόσεων·

— κινηματογράφου·

— τύπου·

— διανομής, εξαιρουμένων των υπερποντίων εδαφών καθώς και των οργανισμών αυτοδιοικουμένων εδαφών Mayotte και Saint-Pierre-et-Miquelon.»

6 Το άρθρο 21 του διατάγματος ορίζει ότι ο έλεγχος της τηρήσεως των διατάξεων αυτών ασκείται από το CSA.

7 Από τις αποφάσεις του CSA προκύπτει ότι τα διαφημιστικά μηνύματα των «παραγωγών διανομέων», για τους οποίους δεν ισχύει η απαγόρευση της τηλεοπτικής διαφημίσεως του οικονομικού τομέα της διανομής, δεν πρέπει να αναφέρονται στα κυκλώματα διανομής των προϊόντων.

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου

8 Η Επιτροπή παρατηρεί προκαταρκτικώς ότι η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως είναι απαράδεκτη. Κατά την άποψή της, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι στο εθνικό δικαστήριο δεν εκκρεμεί καμία διαφορά δεδομένου ότι το αίτημα της Leclerc-Siplec είναι απλώς να ζητηθεί η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως. Εν πάση περιπτώσει, το εν λόγω δικαστήριο, διευρύνοντας με την υπόδειξη της TF1 το ερώτημα που είχε προτείνει η Leclerc-Siplec, ώστε να περιλάβει και άλλους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας εκτός του τομέα της διανομής στον οποίο αυτό αναφερόταν, υπέβαλε προδικαστικό ερώτημα που δεν υφίσταται στην πραγματικότητα μεταξύ των διαδίκων ούτε υποτυπωδώς.

9 Πρέπει καταρχάς να σημειωθεί ότι βάσει του άρθρου 177 της Συνθήκης το δικαστήριο κράτους μέλους ενώπιον του οποίου ανακύπτει ζήτημα ερμηνείας της Συνθήκης ή πράξεων των οργάνων της Κοινότητας μπορεί, αν κρίνει ότι είναι αναγκαία μια απόφαση για την έκδοση της δικής του αποφάσεως, να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο.

10 Στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας παραπομπής, το εθνικό δικαστήριο, ως το μόνο που έχει άμεση γνώση των περιστατικών της υποθέσεως, είναι καλύτερα σε θέση να εκτιμήσει, ενόψει των ιδιαιτέρων χαρακτηριστικών της, κατά πόσο του είναι αναγκαία η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως προκειμένου να εκδώσει τη δική του απόφαση (βλ. αποφάσεις της 29ης Νοεμβρίου 1978, 83/78, Pigs Marketing Board, Συλλογή τόμος 1978, σ. 739, της 28ης Νοεμβρίου 1991, C-186/90, Durighello, Συλλογή 1991, σ. I-5773, και της 16ης Ιουλίου 1992, C-83/91, Meilicke, Συλλογή 1992, σ. I-4871, σκέψη 23).

11 Κατά συνέπεια, εφόσον τα προδικαστικά ερωτήματα του εθνικού δικαστηρίου αφορούν την ερμηνεία διατάξεως του κοινοτικού δικαίου, το Δικαστήριο υποχρεούται καταρχήν να εκδώσει απόφαση (βλ. απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 1990, C-231/89, Gmurzynska-Bscher, Συλλογή 1990, σ. I-4003, σκέψη 20).

12 Ωστόσο το Δικαστήριο έχει τονίσει ότι, προκειμένου να ελέγχει τη δική του αρμοδιότητα, οφείλει να εξετάζει τις συνθήκες υπό τις οποίες το εθνικό δικαστήριο του παραπέμπει το ζήτημα. Πράγματι, το πνεύμα συνεργασίας που πρέπει να πρυτανεύει στη λειτουργία της προδικαστικής παραπομπής υπαγορεύει ότι, από την πλευρά του, το εθνικό δικαστήριο, πρέπει να λαμβάνει υπόψη την αποστολή που έχει ανατεθεί στο Δικαστήριο, η οποία συνίσταται στο να συμβάλλει στην απονομή της δικαιοσύνης στα κράτη μέλη και όχι να διατυπώνει συμβουλευτικές γνώμες επί ερωτημάτων γενικών ή υποθετικών (απόφαση της 3ης Φεβρουαρίου 1983, 149/82, Robards, Συλλογή 1983, σ. 171, και προπαρατεθείσα απόφαση Meilicke, σκέψη 25).

13 Με γνώμονα αυτήν ακριβώς την αποστολή, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι δεν είναι αρμόδιο να αποφαίνεται επί προδικαστικού ζητήματος που ανακύπτει ενώπιον εθνικού δικαστηρίου οσάκις η ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου δεν έχει καμία σχέση με το πραγματικό αντικείμενο της κύριας διαφοράς.

14 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι, όπως παρατήρησε η Γαλλική Κυβέρνηση, το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης είναι, για τη Leclerc-Siplec, να διαπιστωθεί από το εθνικό δικαστήριο ότι δεν συμβιβάζεται προς το κοινοτικό δίκαιο η άρνηση της μεταδόσεως τηλεοπτικού μηνύματος για την πώληση υγρών καυσίμων που της προέβαλαν η TF1 και η M6 βάσει του άρθρου 8 του διατάγματος. Το στοιχείο ότι οι διάδικοι της κύριας δίκης συμφωνούν ως προς το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα ουδόλως θίγει το υποστατό της διαφοράς αυτής.

15 Επομένως, εφόσον το προδικαστικό ερώτημα συνδέεται με αυτό το αντικείμενο, ανταποκρίνεται σε αντικειμενική ανάγκη, αλληλένδετη με την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης. Αυτό όμως δεν ισχύει όσον αφορά την απαγόρευση της τηλεοπτικής διαφημίσεως άλλων προϊόντων ή τομέων της οικονομίας.

16 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί απάντηση κατά το μέρος που αυτό αναφέρεται στην απαγόρευση της τηλεοπτικής διαφημίσεως του οικονομικού τομέα της διανομής.

Επί της ερμηνείας των διατάξεων που μνημονεύει το προδικαστικό ερώτημα

17 Οριοθετούμενο κατά τον τρόπο αυτό, το προδικαστικό ερώτημα απλώς θέτει το ζήτημα αν το άρθρο 30 της Συνθήκης, τα άρθρα 85 και 86 σε συνδυασμό με τα άρθρα 3, στοιχείο στ', και 5 της Συνθήκης, και η οδηγία έχουν την έννοια ότι δεν επιτρέπουν στα κράτη μέλη να απαγορεύουν διά της νομοθετικής ή της κανονιστικής οδού τη μετάδοση διαφημιστικών μηνυμάτων στον οικονομικό τομέα της διανομής από τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς που είναι εγκατεστημένοι στο έδαφός τους.

Επί του άρθρου 30 της Συνθήκης

18 Κατά πάγια νομολογία, μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό αποτελεί κάθε μέτρο που είναι ικανό να παρεμποδίσει άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνητικά, το ενδοκοινοτικό εμπόριο (απόφαση της 11ης Ιουλίου 1974, 8/74, Dassonville, Συλλογή τόμος 1974, σ. 411, σκέψη 5).

19 Ένα νομοθετικό ή κανονιστικό μέτρο όπως το επίδικο στην κύρια δίκη που απαγορεύει την τηλεοπτική διαφήμιση στον τομέα της διανομής δεν έχει ως αντικείμενο να ρυθμίσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Εξάλλου, η απαγόρευση αυτή δεν θίγει τη δυνατότητα των διανομέων να χρησιμοποιούν άλλες μορφές διαφημίσεως.

20 Βεβαίως, η απαγόρευση αυτή είναι ικανή να περιορίσει τον όγκο των πωλήσεων και επομένως τον όγκο των πωλήσεων προϊόντων προελεύσεως άλλων κρατών μελών, κατά το μέτρο που στερεί από τους διανομείς μια

ορισμένη μορφή προωθήσεως των προϊόντων που πωλούν. Τίθεται όμως το ερώτημα αν το ενδεχόμενο αυτό αρκεί για να χαρακτηριστεί η επίδικη απαγόρευση μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό των εισαγωγών κατά την έννοια του άρθρου 30 της Συνθήκης.

21 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι δεν είναι ικανή να επηρεάσει άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνητικά, το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών κατά την έννοια της προπαρατεθείσας αποφάσεως Dassonville, η εφαρμογή σε προϊόντα προελεύσεως άλλων κρατών μελών εθνικών διατάξεων που περιορίζουν ή απαγορεύουν ορισμένες μορφές πωλήσεως, αρκεί οι διατάξεις αυτές να εφαρμόζονται σε όλους τους ενδιαφερομένους επιχειρηματίες που ασκούν τη δραστηριότητά τους στο εθνικό έδαφος και αρκεί να επηρεάζουν κατά τον ίδιο τρόπο, τόσο νομικώς όσο και πραγματικώς, την εμπορία των εγχωρίων προϊόντων και των προϊόντων προελεύσεως άλλων κρατών μελών. Εφόσον πληρούνται αυτές οι προϋποθέσεις, η εφαρμογή ρυθμίσεων του είδους αυτού στην πώληση προϊόντων προελεύσεως άλλου κράτους μέλους που ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές του κράτους αυτού δεν είναι ικανή να εμποδίσει την πρόσβασή τους στην αγορά ή να τη δυσχεράνει περισσότερο από την πρόσβαση στην αγορά των εγχωρίων προϊόντων. Συνεπώς, οι ρυθμίσεις αυτές δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 30 της Συνθήκης (βλ. αποφάσεις της 24ης Νοεμβρίου 1993, C-267/91 και C-268/91, Keck και Mithouard, Συλλογή 1993, σ. I-6097, σκέψεις 16 και 17, και της 15ης Δεκεμβρίου 1993, C-292/92, Hünermund κ.λπ., Συλλογή 1993, σ. I-6787, σκέψη 21).

22 Διαπιστώνεται ότι μια διάταξη όπως η επίδικη εν προκειμένω αφορά τον τρόπο πωλήσεως καθόσον απαγορεύει ορισμένη μορφή προωθήσεως (τηλεοπτική διαφήμιση) ορισμένης μεθόδου εμπορίας (διανομής) προϊόντων.

23 Εξάλλου, οι διατάξεις αυτές που εφαρμόζονται χωρίς διάκριση αναλόγως των προϊόντων σε όλους τους επιχειρηματίες του τομέα της διανομής, ακόμη και αν είναι συγχρόνως παραγωγοί και διανομείς, δεν επηρεάζουν την εμπορία των προϊόντων προελεύσεως άλλων κρατών μελών κατά τρόπο διαφορετικό από την εμπορία των εγχωρίων προϊόντων.

24 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 30 της Συνθήκης έχει την έννοια ότι δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση όπου ένα κράτος μέλος απαγορεύει διά της νομοθετικής ή της κανονιστικής οδού την τηλεοπτική μετάδοση διαφημιστικών μηνυμάτων στον οικονομικό τομέα της διανομής.

Επί των άρθρων 85 και 86 σε συνδυασμό με τα άρθρα 3, στοιχείο στ', και 5 της Συνθήκης

25 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι τα άρθρα 85 και 86 της Συνθήκης αφορούν αποκλειστικά τις ενέργειες των επιχειρήσεων και όχι τα νομοθετικά ή κανονιστικά μέτρα των κρατών μελών. Από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει, όμως, ότι τα άρθρα 85 και 86, σε συνδυασμό με το άρθρο 5 της Συνθήκης, επιβάλλουν στα κράτη μέλη την υποχρέωση να μη λαμβάνουν ούτε να διατηρούν σε ισχύ μέτρα, έστω και νομοθετικής ή κανονιστικής φύσεως, δυνάμενα να εξουδετερώσουν την πρακτική αποτελεσματικότητα των κανόνων ανταγωνισμού που εφαρμόζονται στις επιχειρήσεις. Δυνάμει της ιδίας νομολογίας, αυτό συμβαίνει ιδίως όταν ένα κράτος μέλος επιβάλλει ή ευνοεί συμπράξεις που αντιβαίνουν στο άρθρο 85 ή ενισχύει τα αποτελέσματα τέτοιων συμπράξεων ή αφαιρεί από τη δική του ρύθμιση τον κρατικό της χαρακτήρα, αναθέτοντας σε ιδιώτες επιχειρηματίες την ευθύνη να λαμβάνουν αποφάσεις περί παρεμβάσεως σε οικονομικά θέματα (βλ. απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 1988, 267/86, Van Eycke, Συλλογή 1988, σ. 4769, σκέψη 16, και τελευταία την απόφαση της 2ας Ιουνίου 1994, C-401/92 και C-402/92, Tankstation 't Heukske και Boermans, Συλλογή 1994, σ. I-2199, σκέψη 16).

26 Εν προκειμένω, κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν στηρίζει το συμπέρασμα ότι οι επίδικες εθνικές διατάξεις επιβάλλουν ή ευνοούν ενέργειες που προσβάλλουν τον ανταγωνισμό ή ενισχύουν τα αποτελέσματα προϋπάρχουσας συμπράξεως.

27 Πρέπει συνεπώς να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 85 και 86, σε συνδυασμό με τα άρθρα 3, στοιχείο στ', και 5 της Συνθήκης, δεν έχουν εφαρμογή σε εθνικές διατάξεις όπως οι επίδικες.

Επί της οδηγίας 89/552

28 Ο πρώτος αντικειμενικός σκοπός της οδηγίας, η οποία εκδόθηκε βάσει των άρθρων 57, παράγραφος 2, και 66 της Συνθήκης, συνίσταται στην εξασφάλιση της ελεύθερης μεταδόσεως των τηλεοπτικών εκπομπών.

29 Προς τον σκοπό αυτό προβλέπει, όπως προκύπτει από τη δέκατη τρίτη και τη δέκατη τέταρτη αιτιολογική σκέψη, τις ελάχιστες διατάξεις που πρέπει να τηρούν οι προερχόμενες από την Κοινότητα εκπομπές και προοριζόμενες να μεταδοθούν εντός αυτής και ιδίως αυτές που προορίζονται για άλλο κράτος μέλος.

30 Προς επίτευξη του σκοπού αυτού, η οδηγία περιέχει στο αφιερωμένο στις γενικές διατάξεις κεφάλαιο II, διατάξεις που επιβάλλουν την υποχρέωση, αφενός, στα κράτη μέλη απ' όπου προέρχονται οι εκπομπές να μεριμνούν ώστε οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί που υπάγονται στη δικαιοδοσία τους να τηρούν τις διατάξεις της οδηγίας (άρθρο 3, παράγραφος 2) και, αφετέρου, στα κράτη μέλη της λήψεως των εκπομπών να εξασφαλίζουν την ελευθερία λήψεως και να μην εμποδίζουν την αναμετάδοση στο έδαφός τους των τηλεοπτικών εκπομπών που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη για λόγους που εμπίπτουν σε τομείς τους οποίους συντονίζει η παρούσα οδηγία, χωρίς να θίγεται η δυνατότητά τους να αναστέλλουν προσωρινά την αναμετάδοση εκπομπών σε συγκεκριμένες περιπτώσεις (άρθρο 2, παράγραφος 2).

31 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, που περιλαμβάνεται στο ίδιο κεφάλαιο, τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα, όσον αφορά τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς που υπάγονται στη δικαιοδοσία τους, να προβλέπουν αυστηρότερους ή λεπτομερέστερους κανόνες στους τομείς που καλύπτονται από την οδηγία.

32 Στους τομείς τους οποίους συντονίζει η οδηγία ανήκουν οι ελάχιστες διατάξεις που οφείλουν να τηρούν τα κράτη καταγωγής των εκπομπών στο θέμα της τηλεοπτικής διαφημίσεως, διατάξεις που περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο IV της οδηγίας.

33 Δύο άρθρα από το κεφάλαιο IV επιτρέπουν στα κράτη μέλη καταγωγής των εκπομπών να παρεκκλίνουν από ορισμένες των διατάξεων που διέπουν τους όρους υπό τους οποίους μεταδίδεται η τηλεοπτική διαφήμιση.

34 Πρώτον, το άρθρο 19 επιτρέπει στα κράτη μέλη να προβλέπουν κανόνες αυστηρότερους από τους κανόνες του άρθρου 18 για τον χρόνο και τα άλλα επιμέρους στοιχεία της τηλεοπτικής μεταδόσεως από τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς που υπάγονται στη δικαιοδοσία τους.

35 Δεύτερον, το άρθρο 20, με την επιφύλαξη του άρθρου 3 και στα πλαίσια του κοινοτικού δικαίου, τους επιτρέπει να προβλέπουν όρους διαφορετικούς από αυτούς που προβλέπει το άρθρο 11, παράγραφοι 2 έως 5, και το άρθρο 18 για τις εκπομπές που προορίζονται αποκλειστικά για το εθνικό τους έδαφος και των οποίων η λήψη, άμεση ή έμμεση, δεν είναι δυνατή σε ένα ή περισσότερα άλλα κράτη μέλη.

36 Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ούτε το άρθρο 19 ούτε το άρθρο 20 μπορούν να στηρίξουν την απαγόρευση από ένα κράτος μέλος της τηλεοπτικής διαφημίσεως στον οικονομικό τομέα της διανομής.

37 Ανακύπτει επομένως το ερώτημα αν η απαγόρευση αυτή μπορεί να στηριχθεί στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας.

38 Για να προσδιοριστεί το περιεχόμενο του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας πρέπει να εξεταστεί πρώτον το ζήτημα αν τα κράτη μέλη μπορούν βάσει της διατάξεως αυτής να επιβάλλουν στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς που υπάγονται στη δικαιοδοσία τους αυστηρότερους κανόνες από αυτούς που προβλέπει το κεφάλαιο IV, ανεξαρτήτως των περιστάσεων που προσδιορίζουν τα άρθρα 19 και 20.

39 Το μεν άρθρο 20 ορίζει ότι εφαρμόζεται υπό την επιφύλαξη του άρθρου 3, πλην όμως το άρθρο 19 της οδηγίας δεν περιέχει τέτοια διευκρίνιση.

40 Ωστόσο, δεν μπορεί να συναχθεί από το στοιχείο αυτό το συμπέρασμα ότι τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να επιβάλλουν κανόνες αυστηρότερους στον τομέα της τηλεοπτικής διαφημίσεως και της χορηγίας μόνον υπό τις συνθήκες που καθορίζει το άρθρο 19 της οδηγίας.

41 Μια τέτοια ερμηνεία θα στερούσε αντικειμένου το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας, ως γενική διάταξη, σ' έναν ουσιώδη τομέα από αυτούς που καλύπτει η οδηγία.

42 Όμως, ούτε από τις αιτιολογικές σκέψεις ούτε από τον σκοπό της οδηγίας προκύπτει ότι το άρθρο 19 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αφαιρεί από τα κράτη μέλη την ευχέρεια που τους αναγνωρίζει το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας.

43 Πράγματι, η εικοστή έβδομη αιτιολογική σκέψη αναφέρεται γενικώς στην ευχέρεια των κρατών μελών να καθορίζουν κανόνες λεπτομερέστερους ή αυστηρότερους από τα ελάχιστα πρότυπα και κριτήρια στα οποία υπόκειται η τηλεοπτική διαφήμιση βάσει της οδηγίας, χωρίς να την περιορίζει στις περιστάσεις που προβλέπει το άρθρο 19.

44 Εξάλλου, η πραγματοποίηση του αντικειμενικού σκοπού της οδηγίας, που συνίσταται στο να εξασφαλίζεται η ελεύθερη μετάδοση των τηλεοπτικών εκπομπών οι οποίες ανταποκρίνονται στις ελάχιστες προδιαγραφές που προβλέπει η οδηγία, δεν θίγεται στην περίπτωση όπου τα κράτη μέλη επιβάλλουν αυστηρότερους κανόνες στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς που υπάγονται στη δικαιοδοσία τους, υπό περιστάσεις διαφορετικές από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 19.

45 Όσον αφορά εξάλλου τον αντικειμενικό σκοπό του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας, η TF1 και η M6 υποστήριξαν ότι από την εικοστή έβδομη αιτιολογική σκέψη προκύπτει ότι μόνον το συμφέρον των καταναλωτών μπορεί να δικαιολογήσει τη θέσπιση αυστηροτέρων κανόνων και ότι το διάταγμα, αποκλείοντας τη διανομή από την τηλεοπτική διαφήμιση λόγω ορισμένων οικονομικών συμφερόντων, υπερακοντίζει την οδηγία.

46 Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

47 Καίτοι η ερμηνεία αυτή φαίνεται να εμπνέεται από την εν λόγω αιτιολογική σκέψη, εντούτοις δεν βρίσκει έρεισμα στο άρθρο 3, παράγραφος 1, που δεν περιέχει κανέναν περιορισμό όσον αφορά τα συμφέροντα που μπορούν να λάβουν υπόψη τα κράτη μέλη. Εν πάση περιπτώσει, η εν λόγω αιτιολογική σκέψη δεν αποκλείει τη δυνατότητα δικαιολογήσεως τέτοιων περιορισμών για λόγους προστασίας όχι των συμφερόντων των καταναλωτών αλλά άλλων συμφερόντων.

48 Βάσει των προεκτεθέντων, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 30, 85, 86, 5 και 3, στοιχείο στ', της Συνθήκης καθώς και η οδηγία 89/552 έχουν την έννοια ότι δεν αντίκεινται στην εκ μέρους ενός κράτους μέλους, διά νομοθετικής ή κανονιστικής διατάξεως, απαγόρευση της μεταδόσεως διαφημιστικών μηνυμάτων, στον οικονομικό τομέα της διανομής, από τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς που είναι εγκατεστημένοι στο έδαφός του.

Επί των δικαστικών εξόδων

49 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Γαλλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε, με απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1993, το tribunal de commerce de Paris, αποφαίνεται:

Τα άρθρα 30, 85, 86, 5 και 3, στοιχείο στ', της Συνθήκης καθώς και η οδηγία 89/552/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 3ης Οκτωβρίου 1989, για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την άσκηση τηλεοπτικών δραστηριοτήτων, έχουν την έννοια ότι δεν αντίκεινται στην εκ μέρους ενός κράτους μέλους, διά νομοθετικής ή κανονιστικής διατάξεως, απαγόρευση της μεταδόσεως διαφημιστικών μηνυμάτων, στον οικονομικό τομέα της διανομής, από τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς που είναι εγκατεστημένοι στο έδαφός του.

Schockweiler Kapteyn Mancini

Κακούρης Murray

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 9 Φεβρουαρίου 1995.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

F. A. Schockweiler